

తిక్కప్పర్వము । అన్ని మేవ రదాద్దిత్యేన నాయం ముప్పిచ్చితి । అ.
 న్నివాఁడతిక్కం పూరిపు । యావదహోరాత్రే భవతి । తావద.
 త్త్య పూరిత్య । నాత్తిర్ను రిప్పి । నాన్తో న తర్కన్తోఁడన్తి । యన్తో.
 ముప్పిచ్చిఁడన్తి పూర్ణార్థమౌతి । య తి నైవ దైవవేదః ॥ ౬౦ ॥

$$2\pi \frac{1}{2} = \pi$$

అర్హం ప్రజాపతిర్నిగం దుద్ర ఉత్తరావతీం బ్రహ్మచారిన్
 స్మితాశ్రమయా యజ్ఞా ప్రజాపతిరకామయతాత్ శ్రవదాగ్ర
 ధిం దక్షాతప్తయో వై యదస్మిమృతన్వా సత్యేనైకదశ ॥ ౧౧ ॥

అక్షరము వ్రేవ తేవ వ్రహ్మవైవ యన్ని మాస్తిక యో వ
అన్నిభాగ్రహ్యవైవ వ్రహ్మవైవస్త్రి ॥ ౧౦ ॥ అక్షరస్తాయ ఉచైవ
ద్రవ్యే ॥

॥ వారి, ఓం ॥

ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్పృశైవేతీ ।
 వ వ్రతస్తతహాతారమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుద్యుత్య దృష్ట్వా
 మృతజహాత్ । తతో వై స ప్రజా అస్మత । తా అస్మాభ్యు
 ప్తా అపాకామ । తా గ్రహేణాగృహాత్ । రద్ధిహస్య గ్రహా

త్వమ్ । యః క్రామయేత్ ప్ర హృదయేతి । స జీవంతాశ్చం కుమ-
 సాఽనుదుశ్య దర్శస్త్యై హహాయాత్ । క్రీడాకర్తృత్వ జీవంతా-
 శా । ౧ । క్రీడాకర్తృత్వ భూత్యా ప్ర హాయతి । కుమరా జహంతి ।
 మన ఇవ హి క్రీడాపతిః । క్రీడాకర్తృత్వైః । పూర్వయా
 జహంతి । పూర్వా ఇవ హి క్రీడాపతిః । క్రీడాకర్తృత్వైః ।
 స్యావయా జహంతి । స్యావార్థి క్రీడాపతిః క్రీడా అపృతః ।
 క్రీడావార్గం పృష్ఠైః । ౨ । దర్శస్త్యై జహంతి । ప్రస్థాదైః
 యోనే క్రీడాపతిః క్రీడా అపృతః । యస్మాదేవ యోనే క్రీడా-
 పతిః క్రీడా అపృతః । తస్మాదేవ యోనైః ప్ర హాయతి । శ్రాహ్మ-
 నో దక్షిణం ఉపాస్తే । శ్రాహ్మనో వై క్రీడానాముపద్రష్టా । ఉప-
 ద్రష్టముత్యైవ ప్ర హాయతి । గ్రహా భవతి । క్రీడావార్గం పృష్ఠా-
 వాన్ధృత్యై । యః శ్రాహ్మనోవిద్యావిద్యాగంప్రయత్నో స-
 శ్చత్ । ౩ । శ్రాహ్మనోవిద్యావిద్యాగంప్రయత్నో స-
 శ్రాహ్మనోవిద్యావిద్యాగంప్రయత్నో స-
 ప్రతద్యై దైవానాం పరమజ్ఞాన్యం బ్రహ్మ । యచ్ఛ్రుత్వ హంతా-
 రః । తదేవ ప్రకాశజ్ఞమయతి । తదేవం ప్రకాశజ్ఞతమ్ । ప్రకాశం
 క్రీడానాముయతి । దర్శస్త్యై ముద్గ్రహ్య వ్యాచక్తి ॥ ౪ ॥ అగ్నివాన్
 వై దర్శస్త్యైః । అగ్నివత్యైవ వ్యాచక్తి । శ్రాహ్మనో దక్షిణం ఉ-
 పాస్తే । శ్రాహ్మనో వై క్రీడానాముపద్రష్టా । ఉపద్రష్టముత్యై-
 వైప్రయత్నో యచ్ఛ్రుతి । శ్రాహ్మనోవిద్యావిద్యాగంప్రయత్నో స-
 శ్చత్ ।

హస్య గ్రహాత్వమ్ । తద్గ్రహాత్వం మాసావాలంభమానః । చతుర్-
 హారతారం మనసాఽనుద్యుత్యాహవనీయే అహుయాత్ । తద్-
 గ్రహాత్వం మాసావైవ ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే ॥ ౧౫ ॥ గ్రహా-
 భవతి । తద్గ్రహాత్వం మాసయోస్సప్రేష్ట్యాఽఽరభ్యప్రేష్ట్యాసాఽకామయత
 చాతుమాస్యాసం సృజేయేతి । స ప్రతగ్ం వక్ష్య హేనారతమవశ్యత్ ।
 తం మనసాఽనుద్యుత్యాహవనీయేఽహ హేనాత్ । తత్తా వై స చా-
 తుమాస్యాసం సృజేయేతి । తాస్యస్మాన్ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్యప్రేష్ట్యాసాఽకామ-
 గ్రహాత్వమ్ । తద్గ్రహాత్వం గ్రహాత్వమ్ । చాతుమాస్యా-
 వాలంభమానః ॥ ౧౬ ॥ వక్ష్య హేనారతం మనసాఽనుద్యుత్యాహవ-
 నీయే అహుయాత్ । చాతుమాస్యావైవ ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర
 తనుతే । గ్రహా భవతి । చాతుమాస్యావాగ్ం ప్రేష్ట్యావైవ-
 ప్రేష్ట్యాసాఽకామయత పశుబ్ధాగ్ం సృజేయేతి । స ప్రతగ్ం వక్ష్య తా-
 రమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుద్యుత్యాహవనీయేఽహ హేనాత్ । తత్తా
 వై స పశుబ్ధమహుయాత్ । సాఽస్మాన్ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్యప్రేష్ట్యాసాఽకామ-
 గ్రహాత్వమ్ ॥ ౧౭ ॥ తద్గ్రహాత్వం గ్రహాత్వమ్ । ప్రశుబ్ధావ-
 యుక్త్యామానః । వక్ష్య తారం మనసాఽనుద్యుత్యాహవనీయే అహు-
 యాత్ । ప్రశుబ్ధమైవ ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే । గ్రహా భవతి ।
 ప్రశుబ్ధస్య ప్రేష్ట్యాఽఽరభ్యప్రేష్ట్యాసాఽకామయత ప్రామ్యమధ్వరగ్ం
 సృజేయేతి । స ప్రతగ్ం ప్రప్రహేనారతమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుద్యు-
 త్యాహవనీయేఽహ హేనాత్ । తత్తా వై స ప్రామ్యమధ్వరమహుయాత్ ॥ ౧౮ ॥

తపో హోమస్యాధ్యుష్టోహోమకామత్ । తద్భ్రహ్మేణాగృహ్యత్ । తద్భ్రా-
 హ్మ్య గ్రహితృమ్ । దీప్తివ్యమాణః । సప్తహోనాతార్థం మనసా-
 త్మద్రుత్యాహవసీయే జహుయాత్ । బ్రాహ్మ్యమేవాధ్వరగ్ం స్మ-
 ఛ్వాదైరభ్య ప్ర తనుతే । గృహా భవతి । బ్రాహ్మ్యస్యాధ్వరస్య స్మ-
 ఛ్వస్య భృత్యై । త్వనోఽభ్య నై యజ్ఞో న పాదవత్ । తమతావచ్చ-
 ప్నమభరగ్ । ౧౨ । యథ్సంధారాః । తతో నై తేభ్యో యజ్ఞ-
 ప్రాధవత్ । యథ్సంధారా భవన్తి । యజ్ఞస్య పృథ్వాత్యై । అతి-
 భ్యమాసాద్య వ్యాచక్ష్తే । యజ్ఞముఖవా అతిభ్యమ్ । ముఖత ఏవ య-
 జ్ఞగ్ం సంభృత్య ప్ర తనుతే । అయజ్ఞో నా ఏవః । యోఽపత్నీకః । న
 ప్రజాః ప్ర జాయేరగ్ । పత్నీర్వాచక్ష్తే । యజ్ఞమైవాకః । ప్ర-
 జానాం ప్రజననాయ । ఉపసన్న వ్యాచక్ష్తే । ఏతరైవ పత్నీనామా-
 యతనమ్ । స్వ ఏనై నా ఆయతనేఽవ కల్పయతి । ౧౩ ॥

తనుత ఆలంభమానోఽగృహ్యదప్యజతాభరణ్ణాయేరన్ ద్వట్ప । ౧౨
 ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేయేతి స తపోఽతవ్యత । న
 క్రిష్పత్తగ్ం స్తోమమస్మజత । తం పఞ్చదశస్సామో మధ్యత ఉద-
 ర్భుజ్ । తో పూర్వప్రభృత్పరప్రభృత్పభవతామ్ । పూర్వప్రభృ-
 త్తేవా అస్వస్పృశ్యస్త । అపరప్రభృమన్వసురాః । తతో దేవా అభవగ్ ।
 పరాఽసురాః । యజ్ఞామయేత వసీయాయాన్ ధ్వాన్యదితి । ౧౪ ॥
 తం పూర్వప్రభృ యాజయేత్ । వసీయూనైవ భవతి । యజ్ఞామ-
 యేత వాసీయాన్ ధ్వాన్యదితి । తమపరప్రభృ యాజయేత్ । వాసీయా-

నైవ ఛవతి । తస్మాత్పూర్వప్రభోజపరప్రభోజోద్భవతః । ప్రజా
 పతిర్వై దశహేమాతా । చతుర్ హేమాతా పశ్చ హేమాతా । మధ్యతా
 వైవ హేమాతా । ఋతవస్సవత్సరః ॥ ౧౧ ॥ ప్రజా ప్రజేన ఇతి
 తాతా । య ఏవం ప్రజాపతిం బ్రహ్మహుయాగంప్రసేద । బ్ర
 హ్మహురైవ భూయాన్యవతి । ప్రజాపతిర్దేవాసురానస్పృశత । స ఇన్ద్రో
 మప్తి నాస్పృశత । తన్నేవా అబ్రువన్ । ఇన్ద్రోన్మ ఇవయేతి । సోఽ
 బ్రహ్మ । యథాఽహాయుష్మాగంప్రప్రసాదస్పృశ । ఏవమిన్ద్రోజ్జన
 యన్యవతి ॥ ౧౨ ॥ తస్మాత్ తపోఽతప్యత్ । త ఆత్మనిష్ఠో
 మపశ్యత్ । తమబ్రువత్ । జాయస్వేతి । సోఽబ్రహ్మ । కిం భగధే
 యమభి జనిష్య ఇతి । ఋశూన్ వత్సవత్సరమ్ । ప్రజా ప్రశూన్ ।
 ఇమాన్లోకానిత్యబ్రువత్ । తవ మాఽఽహుత్యా ప్ర జనయతేత్య
 బ్రహ్మ ॥ ౧౩ ॥ తస్మాత్తుర్ హేమాతా ప్రాజనయత్ । యః క్రామ
 యేత ఏనా మ ఆ జాయతేతి । స చతుర్ హేమాతారణ్మహుయాత్ ।
 ప్రజాపతిర్వై చతుర్ హేమాతా । ప్రజాపతిరైవ భూత్వా ప్ర జాయతే ।
 జనదన్ద్రోమిన్ద్రీయాయ స్వాహేతి గ్రహేణ జహేగతి । ఆఽస్య ఏనా
 జాయతే । ఏరగ్ం హి దేవా ఏతయాఽఽహుత్యా ప్రాజనయత్ ।
 ఆదిత్యాశ్చ శ్రీరశ్చ సువగ్లోకేఽస్పర్ధన్త । వయం పూర్వే సు
 వగ్లోకమియామ వయం పూర్వ ఇతి ॥ ౧౪ ॥ త ఆదిత్యా
 ఏతం పశ్చ హేమాతారమపశ్యత్ । తం పురా ప్రాతరనువాకాదాస్మి
 ధేఽజవాపూ । తతో వై తే పూర్వే సువగ్లోకమాయా । య
 సువగ్లోకమస్సృజత్ । స పశ్చ హేమాతారం పురా ప్రాతరనువాకాదా

[illegible]

క్రీ.పా.పరిశకామయత ప్రకామయేతి । స ప్రవృత్తశా
 తారమకళ్యేత్ । తేన దత్తధాఽఽత్మావధాయ । దశహోత్రాఽత
 క్యత । తప్త్య చిత్తిస్సుగ్రాసీత్ । చిత్తమాప్యమ్ । తప్త్యతావశ్యే
 న కాగ్రాసీత్ । ప్రతావా యజ్ఞత్రయమ్ । స చతుర్హోతారమప్య
 త । సోఽవస్థత్ ॥ ౨౧ ॥ తప్త్య అస్మత్త వా ఇమమితి । తప్త్య సా
 మా ప్రాచిరాసీత్ । స చతుర్హోత్రాఽతక్యత । సోఽతామ్యత్ ।
 స ధూర్ధి వ్యాపారత్ । స ధూమిమప్యత । త్రివిహోత్రా
 తశ్చపూర్ణా ప్రాసా యజాగ్ంసి । స ద్వివియమతక్యత । సోఽతా

మ్యుత్ । స భువ ఇతి వ్యాహారత్ ॥ ౨౨ ॥ సోఽద్వర్తమాప్య-
 జత । చాతుర్మాస్యాని సామాని । స ర్పరీయమరవ్యతాసోఽతా-
 మ్యుత్ । స సువరితి వ్యాహారత్ । స దివమప్యత । బద్ధిష్టామ-
 ముఖ్యమతిరాత్రమృచః । ఏతా వై వ్యాహారయ ఇహ లోకాః ॥ ఇ-
 మాన్యులు వై లోకానను ప్రజాః క్షత్రవశ్యవాగ్ంః ప్రజాయత ।
 య ఏవమృతాః ప్రజాపతేః క్రథమా వ్యాహృతిః ప్రజాతా వేదః ।
 ౨౩ ॥ ప్ర ప్రజాయా ప్రశుభిర్మధునై బాళయతే । స క్షహాతారమ-
 పృత । స వావిర్నావిస్తత । తస్మై సామస్తనువం ప్రాయచ్చత్ ।
 ఏతతై వావిరితి । స క్షహాత్రాఽతవ్యత । సోఽతామ్యుత్ ।
 స ప్రత్యజ్జబాధతాసోఽసురానప్యత । తద్దస్యాప్రియమాసీత్ ॥ ౨౪ ॥
 తద్దుర్వణాగ్ం హిరణ్యమథవత్ । తద్దుర్వణాస్య హిరణ్యస్య
 జన్మ । స ద్వితీయమరవ్యత । సోఽతామ్యుత్ । స ప్రాచబాధత ।
 స జేవానప్యత । తదస్య ప్రియమాసీత్ । తద్దుర్వణాగ్ం హిర-
 ణ్యమథవత్ । తద్దుర్వణాస్య హిరణ్యస్య జన్మ । య ఏవగ్ం సు-
 వణాస్య హిరణ్యస్య జన్మవేద ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణ ఆర్జునా ధవతి ।
 దుర్వణోఽస్య బ్రాతృవ్యః । తస్మాద్దుర్వణాగ్ం హిరణ్యం కృ-
 ర్యమ్ । సువర్ణ ఏవ ధవతి । ఐనం ప్రియ జ్గచ్ఛతి నాప్రియమ్ ।
 స సప్తహాతారమప్యత । స సప్తహాత్రైవ సువర్ణ స్తోక-
 మేత్ । త్రిణవేన స్తామేనైవ్యా లోకేలోఽసురాన్ప్రేషదత ।
 త్రియ స్త్రిగ్ంశేన ప్రత్యతివృత్ । ఏకవిగ్ంశేన దుచమథత ॥ ౨౬ ॥

స్త్రీవాత్యశ్చైవిత్త్యాహగ్గరసః ప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ ప్రతి-
గ్రహీతేత్యాహ వజ్రతేత్యాహ చక్రావతి చ ॥ ౩౧ ॥

అన్తోవాప్తవ యజ్ఞస్య । యద్యశ్చమమహః । ద్దశమైహాన్ భు-
ర్వరాజ్జయా ఋగ్విష్ణువద్వి । యజ్ఞస్యైవాస్తద్ధిత్యా । అన్యాద్య-
మవ రుద్రతే । త్రిస్పృశిస్తువద్వి । త్రయ ఇమ హాకాః । ప్రథ్యవచ హాశి-
త్యాన్యాద్యమవ రుద్రతే । కృత్తివరీర్యవద్వి । అన్నవై శు-
శ్చి ॥ ౩౪ ॥ అన్నమేవావ రుద్రతే । మనసా ప్రస్తాతి । మనసా-
ద్దాయతి । మనసా ప్రతి వారతి । మన ఇవ హి ప్రజాపతిః । ప్రజా-
పదేనాప్యై । దైవా వై ప్రసా । శేషామియగ్ం రాక్షి । యభు-
ర్వరాజ్జయా ఋగ్విష్ణువద్వి । అన్యామేవ ప్రతి తిష్ఠన్తి ॥ ౩౫ ॥ చ-
తుర్హోత్యాః హోత్రా వ్యాచప్తే । స్తుతమనుశగ్ంసతి శాస్త్యై ।
అన్తో వాప్తవ యజ్ఞస్య । యద్యశ్చమమహః । ప్రతత్తులు వైదైవానాం
వరమ ద్విహ్యం బ్రహ్మ । యచ్ఛతుర్హోతాః । దశమైహాన్ శ్చ-
తుర్హోత్యావ్యాచప్తే । యజ్ఞస్యైవాస్త ద్ధిత్యా । ప్ర-
స్తానా ద్విహ్యం బ్రహ్మవ రుద్రే । రదైవ ప్రకాశ ద్ధమయతి ॥ ౩౬ ॥
రదేనం ప్రకాశ ద్ధమ । ప్రకాశం ప్రజానా ద్ధమయతి । వాచ-
యచ్ఛతి । యజ్ఞస్య భృత్యై । యజమానదైవత్య వా అహః ।
భృత్యదైవత్యా రాత్రిః । అహ్న రాత్రి వ్యాయేత్ । రా-
త్యద్యైవ రక్షాశ వ్యక్తే । యద్దినా వాచ విస్మయేత్ । అ-
హార్యాత్యవ్యాయోద్భిగ్ంషేత్ । యన్నక్త విస్మయేత్ । కా-

॥१॥ రాశ్వవ్యాఘాద్భంగంఁజేత్ । అర్ధపృథ్వీభూమీకాత్త దిశ్యం
 ॥२॥ । ప్రతాపస్తమోవాస్తేన్నలోకముద్భంగంఁజేత్ । తాపతాగ్నిశ్శోక
 అస్తమో ॥ 32 ॥

పృథ్వీ తిష్ఠన్తి గమయతి శిశుశ్చైశ్వర్యతః । ౧౦ ।

కృతాపరిః కృతాతప్యుః । తాత్పుష్టిశ్చాత్మజ్జగత్ ॥ తా
 న్మానేనాను ప్రావిశత్ ॥ తస్మాదాహుః । త్వాతత్ కృతాపరి-
 ఠి ॥ తానామ్నాఽను ప్రావిశత్ ॥ తస్మాదాహుః । నాభౌ నై కృ-
 తాపరిఠి ॥ తస్మాదపాప్యదుక్తౌ క్షణ్య ॥ నాభౌఽపి తద్వయా-
 తే ॥ ౩౮ ॥ దుర్రతువ ధవరః । క్రుతాపరిశ్చాత్మజాతప్యుః ।
 వ ఇన్ద్రామిషి నాస్యత ॥ తస్మాత్ అబ్రువః । ఇత్తీహ్ని త్వయీతి ॥
 వ అత్సన్నిష్ఠమపశ్యత్ ॥ తమస్యత ॥ తస్మిన్ద్రాన్ద్రీన్ద్ర్యైర్భూతాన్వ-
 ను ప్రావిశత్ ॥ తస్యవక్త్రః పశ్యత్సో హస్త అపద్యత ॥ తస్మాద-
 య్యాసురాన్తథ్యధవత్ ॥ ౩౯ ॥ యవ్వవ వేదః । అలిత్రాశ్చ-
 వ్యాస్యపతి ॥ తే దైవా అసురైర్విజిత్య ॥ సువ్రగోల్లోకమాయా ॥
 తేఽముష్మిన్లోకేవ్యభిధ్యత ॥ తేఽబ్రువః । అమరః క్రదాన్తి తా-
 ఉపజిజ్విమతి ॥ తేస్తప్తహోతార యౌ పితౄనూయాన్యౌ ॥
 అత్తీరపః ప్రాహీగ్యౌ ॥ ప్రతేనాముత్ర కల్పయేతి ॥ ౪౦ ॥ తస్మాదా-
 ఇయజ్జప్తిః । యదీదక్ష్విజ్ఞౌ ॥ యవ్వవవేదః । కల్పతేఽస్మై ॥ వ-
 వా అయం మనుష్యమ యౌపుష్తహోతా ॥ అమూత్ర క్షణ్యై ర్దే-
 శోభ్యో వ్రావ్య సహతి ॥ యవ్వవ వేదః । ఉపైవ యౌహోతారి ॥

రమ్ । పితృయజ్ఞే వడ్ధోతారమ్ । యజ్ఞాదుజ్ఞయస్యస్తోత్రే వత్త-
 హోతారమ్ । అనుసవనమైవైవాగ్ంవర్తయతి ॥ ౪౪ ॥ తే-
 వ్యతి ప్రజయా వసుధిః । ఉపైవగ్ం సామప్తిశాసయతి । క్షణాన్తే
 చతుర్హోతృభిస్తుత్త్రమావత । ఋద్ధిపరిమిర్తయోవాహమాః । తే-
 బ్రువన్ । యన్నః ప్రథమయో బ్రుచ్చాత్ । పశ్యమా త్నస్తత్స-
 హావదితి । సామశ్చతుర్హోత్రా । అగ్నిః పశ్యహోత్రా । ధాతా
 వడ్ధోత్రా ॥ ౪౫ ॥ ఇన్ద్రోస్తుత్తహోత్రా । ప్రజాపతిర్దేహహో-
 త్రా । తేషాగ్ం సామగ్ం రాజాన్తయో ఆర్చత్ । తస్మైకా-
 మయత । తేనాపాక్రామత్ । తేన ప్రళాయమచరత్ । తస్మై-
 వాః పైమిః పైవమిచ్చన్ ॥ తస్మైమాగా పైషత్వ-
 మ్ । నివిద్భిర్ష్యవేదయాః । తన్నివిదా నివిత్వమ్ ॥ ౪౬ ॥
 ఆప్రీధిరాఘ్నువాః । తదాప్రీణామాప్రిత్వమ్ । తమఘ్నాః । త-
 వ్యయశో వ్యగ్మన్తాత । తే గ్రహః అథవా । తద్గ్రహాణాద్గ్రి-
 హత్వమ్ । యస్యైవ విదుషా గ్రహః కృహ్యన్తే । తస్య త్వేవ
 గృహీతాః । తేబ్రువన్ । యో వైన్త శ్రేష్ఠోఽభూత్ ॥ ౪౭ ॥ త-
 మవధిష్ణు । పునర్నిమగ్ం సువామహః ఇతి । తజ్జన్తోభిరసువన్త ।
 తచ్ఛస్తసా జన్తస్త్వమ్ । సామ్నా సమానయాః । తథామ్న-
 సాన్తస్త్వమ్ । ఉత్తరదస్థాపయాః । తద్దత్తానాముత్తత్వమ్ । య-
 వైవ వేద । ప్రత్యైవ తిష్ఠతి ॥ ౪౮ ॥ తే సర్వమాయురతి । సా-
 మ్నా వై యశః । యవైవ విద్యాన్తోమమాగచ్ఛతి । యో వైవై-

సమ్యచ్చతి । తస్మాదాహుః । యత్కేచిత్తేషాం యత్కేచిత్తేషాం । తాత్పర్య
 భా సామమూగచ్ఛతః । సామూహి యతః । తస్మాదేవ యతః ముక్త్య
 తీర్థాహుః । యస్మాన్మే సామూ ప్రాపీతః తస్మాన్మే సామూ ప్రా
 చ్యః । యతః ప్రవైకమ్యచ్చతి । ౪౯ । అర్హిష్ఠావ్యుప్తే పుష్కరం
 తా తర్పయతి మహోత్రా నిర్విత్తమహే త్రిష్ఠతి ప్రాపీతి క్షుద్రః । ౫౦
 ఇద పాఠగ్రన్థైవ । ఇన్ద్ర నాసిత్ । స జ్యోతాసిత్ । ౫౧
 శ్చివీ । నాన్తర్హిమ్ । తదవక్షేవ సమూహోఽకురుత స్యాచిత్ । తదవ్యు
 త । తస్మాన్మే ప్రానాన్మూహోఽకాయత । తమృత్యోఽతప్యత । తస్మా
 న్మే ప్రానాన్తస్మిరకాయత । తమృత్యోఽతప్యత । ౫౨ । తస్మాన్మే
 ప్రానాన్తస్మిరకాయత । తమృత్యోఽతప్యత । తస్మాన్మే ప్రానా
 ద్దచిరకాయత । తమృత్యోఽతప్యత । తస్మాన్మే ప్రానాన్తస్మిరకాయ
 తాన్త । తమృత్యోఽతప్యత । తస్మాన్మే ప్రానాన్తస్మిరకాయ
 తాన్త । తమృత్యోఽతప్యత । తద్భద్రమివ సమహస్యత । తద్భద్రమ
 భినత్ । ౫౩ ॥ స సముద్రోఽభవత్ । తస్మాద్భద్రమద్రప్య స పిబత్ ।
 ప్రజననమివ హి మన్యన్తే । తస్మాత్సోఽభావయమానాదాహుః పు
 తస్మాద్యన్తి । తద్భద్రహోతాఽన్వసృజ్యత । ప్రజాపతిర్వై దా
 హోతా । యన్తవ న్తపసా వీర్య వైద్యాన్ప్రకృతే । భవన్త్య
 వ । తద్వా ఇదమాపస్సగ్నిలమాసిత్ । సోఽకోఽపిత్సృజాపతిః । ౫౪
 స కస్తాఅజ్ఞ । యద్యస్యాఅప్రతిష్ఠాద్మా ఇతి । యద్యస్యైవా
 ద్యత । సా పృథివ్యభవత్ । యద్యస్యమృత్యు । తద్భద్రమివభవత్ ।

య మూర్త్యముదమ్మస్త్రమ్ । సా క్యారథవత్ । యః సోఽపి । తద్దమ
 యో రోదప్రవమ్ ॥ ౧౩ ॥ యో య ఏవ వేద । సాప్య గృహీ రుద
 ద్వి । ఏతద్వా ఏవా స్తోతావాజ్జాత్యమ్ । య ఏవ మేవా స్తోతావా
 జ్జాత్యవేద । నైమ లోకేవాత్రిమామృతమ్ । పశుమాం ప్రతిహానుమ్
 తా పశుమాం ప్రతిహావీత్వాఽకామయత్ ప్రజామౌయేతి । ప రసోఽ
 తవ్యత । సోఽస్తర్వానథవత్ । శ ఋవాదసురానపృత । ౧౪ ।
 శేభ్యో మృత్యయై సాత్రేఽన్న మదుహత్ । యాఽప్య సా త్తనూరాసిత్
 త్ । తామసాహత । సారముసాఽథవత్ । సోఽకామయత్ ప్రజా
 మౌయేతి । ప రసోఽతవ్యత । సోఽస్తర్వానథవత్ । ప క్రావనాద్దీప
 క్రావ అపృత । తస్మాద్దీమా భూయిష్ఠా । క్రావనవాద్యేవా అ
 పృత ॥ ౧౫ ॥ తాభ్యో దాదుమయై సాత్రేపయోఽదుహత్ ।
 యాఽప్య సా త్తనూరాసిత్ । తామసాహత । సా జోఘ్నాఽథవత్ ।
 సోఽకామయత్ ప్రజామౌయేతి । ప రసోఽతవ్యత । సోఽస్తర్వానథవత్ ।
 ప ఉపప్రఖ్యాభ్యామేవయానసృత । శేభ్యో రజతే సాత్రే ఘృ
 తమదుహత్ । యాఽప్య సా త్తనూరాసిత్ ॥ ౧౬ ॥ తామసాహ
 త । సోఽనూరాత్రయోస్సస్థిరథవత్ । సోఽకామయత్ ప్రజామౌ
 యేతి । ప రసోఽతవ్యత । సోఽస్తర్వానథవత్ । ప ముఖాద్దైవానపృ
 త । శేభ్యో హరితేసాత్రే సోమమదుహత్ । యాఽప్య సా త్తనూరా
 సిత్ । తామసాహత । తదహరథవత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏతే నై క్రావా
 పశేదోఽహమ్ । య ఏవ వేద । ద్రువా ఏవ ప్రాజా । దివా నైకోఽ
 భూదితి । తద్దైవానా నైవర్వమ్ । య ఏవ నైవానా నైవర్వ

వేదః । భవహావైవ భవతి । పరద్యా అహోరాత్రాదృశ్యమ్ ।
 య ఏవమహోరాత్రాదృశ్యమ్ వేదః । నాహోరాత్రేష్య-
 త్రిమాన్యుతి ॥ ౧౮ ॥ అస్తతోఽన్తి మనోఽప్యూత । మనః క్రీడా-
 కరిమప్యూత । క్రీడాకరిః క్రీడా అప్యూత । రద్యా ఇదం మనః-
 శ్రేయ కర్తవ్యం ప్రతిష్ఠితమ్ । యదీకశ్చిత్ । తదేతచ్ఛ్రవ్యవప్య-
 వ్యాదు బ్రహ్మ । పుత్రచ్చస్త్రీ పుత్రచ్చస్త్రీనైవ వప్యసీ వప్యస్త్రీ పుత్రచ్చ-
 తి । ప్రతాయతే క్రీడయా క్రమభిః । ప్ర పర మిష్టితో మూత్రామా-
 ప్నీతి । య ఏవవేదః । ౧౯ ॥ అస్మిరజాయతే తమ్యాయోఽతస్య-
 తాభినదకోపిర్ద్రిశాకరి కోదప్తవమస్పృతాస్పృత ఘృతమదు-
 వాద్యాఽవప్య సా త్తనూరాస్తీదహారభవదృచ్ఛతి వేదః । ౨౦ ॥

ఇదం గూఢాఽస్మిన్యోతిర్జ్ఞానకరీచయ ఉదారాక్షర బ్ర-
 గం స ఇమనాథా తమిస్తా స ప్రసననాథా జోధాన్నస ఉపప్త-
 త్యాగం సోఽహోరాత్రయోస్సన్ధిస్స ముఖాత్తదహాదైవవాన్ద్య-
 న్మయే దాదుమయే రజతే హరితై తేధ్యస్తాశ్చ ద్వే తేఽన్నం ప-
 యో ఘృతగం సోమమ్ ॥

క్రీడాపతిర్ద్రిశమస్పృతానుజావరన్తవానామ్ । తం
 ప్రాహిగోత్ । పరహి । వ్రతేమాన్తవానామధిపతిరైధితి । త-
 వ్రవా అబ్రువత్ । కస్త్యమసి । వ్రయవై త్వచ్చియాగంస-
 త్స్య ఇతి । సోఽబ్రవీత్ । కస్త్యమసి వ్రయవై త్వచ్చియాగం-
 వస్త్య ఇతి మా త్రవా అహోచ్చితి । అథ వా త్తదస్తరహి క్రీడాపతౌ

యోగినిఁ గాఁగి . ౬౦ . యిట్లున్నట్టియై . తనముచేత . ప్ర
 త్యక్ష ప్రాప్తియై . అభావానుభవోద్భవానానుభవతీర్థవిప్రాయా
 తి . తోచువానిం బ్రాయశ్చియిం . ప్రత్యక్షి కామేతి . ప్రత్యా
 క్షయిం . అనుభవప్రదీతి . తా దా నై వామ ప్రజాపతి .
 య ప్రవేద . ౬౧ . ద్వియత్యువామ్నా . తదన్త్యైర్దక్ష
 త్మత్వా ప్రాప్తియుగాత్ . తద్వా తా శ్చైర్దైవానానుభవతీర్థ
 య . య ప్రవేద . అభవతిర్దవ ప్తమావాహం భవతి . పాఠమ
 భూత . త్త్యై వా అన్తయతి . ప చ్చత్వం నై అపారేతి ప్రాంతం .
 తద్వప్రేయోద్భవోద్భవప్రయ . య ప్రవేద . ౬౨ . చ్చప్ర
 వానై భవతి . తన్తై వా అన్తయ . క్షుద్రీయ మర్థాయభా
 గానాయై భతి . తస్మాద్యవ్య మార్థ్యత్వం . య ప్రవేద . నై
 ప్త్యత్వతి . తత్తై వాన్త్యవ్య భవమన్త్యాయం ప్రత్యక్షాదితి . త
 త్త్యైర్దక్షైర్దక్షైర్దక్ష . య ప్రవేద . త్త్యైర్దక్షైర్దక్షైర్దక్ష వ భవ
 తి . ౬౩ . త్తయవా భవం మమమాన్తయతి . తత్తరమేన్తీవ
 మమేన్తీత్వం . య ప్రవేద . మమమాన్తయ కాన్త్యైర్దక్షైర్దక్ష .
 తత్తవా ప్తయైర్దక్షైర్దక్ష . వపవ పురస్తాత్ . ద్వువా ద్వు
 య . త్తైర్దక్షైర్దక్షైర్దక్ష . విశ్వే దైవా ద్వుతైర్దక్ష . అత్తీరప ప్ర
 త్యైర్దక్ష . ౬౪ . ప్రాభ్యా పరాభ్యం . య ప్రవేద . తి
 ప్రేవం పమానాపృష్ఠేన్తై . ప ప్రజాపతిర్దవ భూత్వా ప్రజా
 తపయత్ . తా అన్త వాన్త్యవ్యవ్యాన్త్యయ . తా ముఖం పుర
 ప్రాప్తికీర్తి . ద్వుతైర్దక్షైర్దక్ష . ప ద్వుతైర్దక్ష . పర్యవర్తయ

త । తా ముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తి । ముఖం వక్ష్యామః ॥ ౬౧ ॥ త-
 త్పాశ్చర్యాః । స త్పాశ్చర్యవర్తయత । తా ముఖం పుర-
 స్తాత్పశ్యన్తి । ముఖం వక్ష్యామః । ముఖం తత్పాత్ । ఉత్తర-
 తర్యాః । స ఉత్తరః తర్యవర్తయత । తా ముఖం పురస్తా-
 త్పశ్యన్తి । ముఖం వక్ష్యామః । ముఖం తత్పాత్ ॥ ౬౨ ॥ ముఖ-
 ముత్తరః । ఉత్తర్యా ఉదాః । స ఉత్తర్యావర్తయత ।
 తాస్తర్యో ముఖో భూత్వా౬౨వయత్ । తత్తా వై తస్మిన్ప్రజా-
 తిష్ఠన్తాన్నాద్యాః । య ఏవ ఏద్యాత్మరీ త వర్తయతై ఏ చ ప్ర-
 జాపతిస్తేవ భూత్వాప్రజా తిత్తి । తిష్ఠన్తైస్తే ప్రజా అన్నాద్యా-
 య । అన్నాద ఏవ భవతి ॥ ౬౩ ॥ అస్తీద్యేవ చస్తీమస్త్యయ-
 ఏవ వేదేన్ద్రియాశ్యేవ భవతి త్ప్రత్యక్ష్యాం ముఖం వక్ష్యామః ము-
 ఖం తత్పాన్నవ చ ॥ ౬౪ ॥

ప్రజాపతిరకామయత బ్రహ్మోహ్యయాన్ధ్యామితి । స
 వ్రత వ్రతసోతారమపశ్యత్ । తం ప్రాయుజ్ఞు । తస్య ప్రయుక్తి-
 హోహ్యయాసభవత్ । యః గ్రామయేత బ్రహ్మోహ్యయాన్ధ్యామి-
 తి । స దశహోతారం ప్రయుజ్ఞేత । బ్రహ్మోహ్యయాన్ధ్యామితి ।
 సోఽకామయత ప్రిరో ను అహమైతేతి । స దశహోతృశ్చతుర్హోతా-
 రన్నిరవిమిత । తం ప్రాయుజ్ఞు ॥ ౬౫ ॥ తస్య ప్రయుక్తి-
 స్తోఽహయత । యః గ్రామయేత ప్రిరో ను అహమైతేతి । స చతుర్-
 హోతారం ప్రయుజ్ఞేత । అప్యేవ ప్రిరో హయతే । సోఽకామయత పశు-
 మాన్ధ్యామితి । స చతుర్హోతృః పశుహోతారన్నిరవిమిత-

నిదానవేదః । నిదానవాస్యవతి । అన్నిహారవేదః దశహారాః ।
 నిదానమ్ । దశశ్రవణాగ్రామాసా చతుర్హారాః । చాతుర్మాసాః ।
 స్యాన్ని పశ్యహారాః । ప్రశుభ్యవ్యవహారాః । సామ్యాధ్వరస్సప్త-
 హారాః । ప్రత్యక్ష చతుర్హారాత్పాదానమ్ । య ప్రవేదః ।
 నిదానవాస్యవతి ॥ 23 ॥

అద్విధియే తం ప్రాయశ్చి పశ్యహారాత్తం ప్ర యజ్ఞేర
 జామైశ్చి తిష్ఠతి క్షిప్తదశహారాతునిదానగం సప్త చ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాప్యజ్ఞేశ్చేతి ప్రజాపతిరకా-
 మయత దశశ్రవణాగ్రామాసా స్యజ్ఞేశ్చేతి ప్రజాపతిరకామయత ప్ర
 జాప్యేశ్చేతి ప రతప్య తిష్ఠతం ప్రజాపతిరకామయత దశహా-
 రాత్తం తేన దశధాఽఽత్సాన్తేనా వైవరుణమన్తో వై ప్రజాప-
 తిస్తాప్సస్థాస్సమగ్నివ్యన్తేనా వై చతుర్హారాభిరిద సా అగ్రే
 ప్రజాపతిరిష్ఠం ప్రజాపతిరకామయత బహూభూయానేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతిస్తగ్గ్రహస్య ప్రజాపతిరకామయతానమైవైతత్
 స్య వా ఇయజ్ఞప్తి స్సాతేనాజ్యోతిర్యదస్మిన్నాదిశ్యే సమ-
 త్తాతుప్సప్తహారాద్విసప్తతిః ॥ 23 ॥ ప్రజాపతిరకామయత
 నిదానవాస్యవతి ॥ వారిః ఓమ్ ॥

ద్వితీయప్రపాఠకః

వారిః ఓమ్ ॥ బ్రహ్మవేదినో వదన్తి । క్షాతుర్హారాత్ప-
 గాక్షాతుర్హారాత్పాదానమ్ । యదేవైషు చతుర్థావహారాః । తే